

Sväté prijímanie na ruku – tradícia v Cirkvi

Prijímanie Eucharistie na ruku je spôsob (obrad) prijímania Kristovho tela so starodávnymi koreňmi. Až v stredoveku ustúpil do úzadia a bol pozastavený; no v novoveku, po liturgickej reforme *Druhého vatikánskeho koncilu*, bol obnovený ako „dobrovoľný“.

Profesor liturgie na teologickej fakulte stredného Talianska, Don Roberto Gulino, vysvetľuje: „História nás učí, že v prvých storočiach na východe i na západe bolo normálne prijímať telo Kristovo počas eucharistickej slávnosti priamo na ruky.“ O tejto praxi existuje veľa zdrojov. Predkladáme niektoré z nich.

LIST PÁPEŽA KORNÉLIA (pontifikát v r. 251-253)

V pápežskom liste je opísané použité násilie z čias schizmatika Novaciána v Ríme, páchané na jeho vlastných žiakoch, v momente prijímania (list uvádza Euzébius z Cézarej v *Cirkevných dejinách* VI, 43, 18). Text pritom vysvetľuje, ako bola konsekrovaná partikula (hostia) prijatá do rúk a potom si ju veriaci dali do úst: „*Etenim (Novatianus) oblatione facta, portionem singulis dividens, dum eam tradit, miseros homines, benedictionis loco, jurate cogit, manus suas qui partition accetti, ambabus suis manibus understandens retinens, nec prius dimittens quam jurari ista dixerint, ipsis enim utor illius verbis ...*”

CYPRIANOVE INDIKÁCIE

Biskup Cyprián (+258) vo svojej práci s názvom *De lapsis* v 26. kapitole upresňuje, že veriaci prijíma eucharistický chlieb na dlaň, drží ho v zatvorenej dlani a vracajúc sa na svoje miesto ho prijíma; kto tento postup nebude dodržiavať, riskuje, že spácha svätokrádež: „*Sacrificio a sacerdote celebrato, partem cum ceteris ausus est latenter accipere, sanctum Domini edere et contrectare non potuit, cinerem ferre, se, apertis manibus, invenit ...*”

CYRIL JERUZALEMSKÝ – PRAVÁ RUKA

Biskup a veľký katechéta Cyril Jeruzalemský (+386) v *Piatej mystagogickej katechéze* presne popisuje: „*Pristupujúc k posvätnej Mense (stolu, oltáru) nepredkladaj vystreté (rozťahnuté) dlane s rozpojenými prstami, ale umiestnením ľavice v podobe trónu pod pravicu, ktorá musí prijať Kráľa, držiac prikrčenú pravicu, dostanete Kristovo telo a odpoviete: „Amen”. A potom, čo pozorným pohľadom na Božie telo si posvätiš oči, zjedz ho a opatrne daj pozor, aby sa nestratila žiadna jeho časť; pretože ak necháte zahynúť nejakú časť, musíte brať do úvahy, že ste stratili časť svojich končatín.*”

TEODOR Z MOPSVESTIE

Theodor z Mopsvestie (+ 429), v mariologických otázkach nestorián, v *Šiestej homíli* píše, že si pamätá, ako prijímal položiak ruky na seba v tvare kríža: „*Dexteram enim extenditquisque ad recipiendam oblationem, quae datur; supponit autem ei sinistram.*”

Sv. AUGUSTÍN

Biskup Augustín (+430) v liste *Proti Parmeniananovi* (II, 13), pripomína, že telo Pána musí byť prijaté „*spojenými rukami*” (coniunctis manibus).

PRIJÍMANIE DO ÚST A NA KOLENÁCH

Zvyk dostať a prijať sväté prijímanie do rúk, zdôrazňuje profesor liturgie Don Roberto Gulino, „*je potvrdený zhruba do deviateho storočia (Ordo Romanus IX., číslo 11., stále indikuje túto rubriku). Potom sa postupne prechádza k prijímaniu na pery a to kľáčiak na kolenách, aby sa zdôraznila skutočná veľkosť sviatostnej prítomnosti Pána v Eucharistii v období, v ktorom – jednak kvôli zlej teologickej príprave duchovenstva, jednak kvôli nedostatočnej znalosti latinčiny u veriacich – sa formujú početné otázky týkajúce sa reálnej a trvalej prítomnosti Pána v Najsvätejšej sviatosti.*”

Dejiny stredovekej liturgie naozaj svedčia o tom, že rástla tendencia čoraz viac obmedzovať spôsob „prijímania na ruku” a uprednostňovať prijímanie na jazyk – čo bolo samozrejme v čase otcov Cirkvi. Dôvodom rastúcej tendencie bolo hlavne zabránenie rozptýleniu eucharistických čiastočiek – a tiež, aby sa napomáhalo v raste zbožnosti veriacich.

REFORMA DRUHÉHO VATIKÁNSKEHO KONCILU

V nadväznosti na liturgickú reformu *Druhého vatikánskeho koncilu* Cirkev prostredníctvom inštrukcie *Memoriale Domini* vyhlásenej *Posvätnou kongregáciou pre Boží kult* dňa 29. mája 1969 ponechala jednotlivým biskupským konferenciám možnosť požiadať o právo zaviesť spôsob „prijímania na ruku”.

V Taliansku bolo požiadané o túto prax biskupskou konferenciou v máji 1989 a vstúpila do platnosti 3. decembra toho istého roku. Usmernenie o eucharistickom prijímaní „na ruku” z 19. júla 1989 vysvetľuje:

„*Dnes sa javí ako obzvlášť vhodný zvyk prístupit' k oltáru v procesii a prijímať v stoji, s gestom hlbokej úcty voči eucharistickým spôsobom, vyznávajúc vieru vo sviatostnú*

prítomnosť Krista so slovom „Amen”. Popri zvyku prijímania Eucharistie na jazyk, Cirkev umožňuje dávať Eucharistiu na ruku veriacim, ktorí sa obracajú na služobníka (ľavú ruku položiak na pravú), a to tak, aby víтали telo Kristovo s úctou a rešpektom. Veriaci si môžu zvoliť medzi týmito dvoma prijatými spôsobmi.

Ten, kto ju dostane na ruky, si ju vloží do úst pred vysluhovateľom alebo len tak, že sa posunie nabok a tam ju prijíme, aby umožnil nasledujúcim veriacim postúpiť vpred. Ak je prijímanie dané per intinctionem, bude povolené iba prvým spôsobom“ (č. 14 – 15).

Väčšina katolíckych krajín sveta – a skoro všetky v Európe – používajú oba spôsoby podávania svätého prijímania. O miere a veľkosti duchovného úžitku zo svätého prijímania totiž nerozhoduje „spôsob prijímania”, ale vnútorná dispozícia veriaceho. *Katechizmus Katolíckej cirkvi učí (č. 1415): „Kto chce prijať Ježiša Krista v eucharistickom prijímaní, musí byť v stave milosti. Ak si je niekto vedomý, že spáchal smrteľný hriech, nesmie prijať Eucharistiu, ak prv nedostal rozhrešenie vo sviatosti pokánia.”*

Kódex kánonického práva (ako hlavné) predpisuje: - **dôkladnú prípravu**, aby veriaci primerane svojim schopnostiam chápali Kristovo tajomstvo a s vierou a nábožne mohli prijať Pánovo telo (kán. 913); - **nesmie sa dať sväté prijímanie** tým, ktorí sú exkomunikovaní a postihnutí interdiktom po jeho uložení alebo vyhlásení trestu a iní, ktorí tvrdošijne zotrávajú v zjavne ťažkom hriechu (kán. 915); - **nesmie prijímať, kto si je vedomý ťažkého hriechu** – v zásade nesmie ani sláviť sv. omšu, ani prijať Pánovo telo bez predchádzajúcej sviatostnej spovede. Ak jestvuje vážny dôvod a niet vhodnej príležitosti pre sv. spoveď, môže sláviť sv. omšu alebo pristúpiť k sv. prijímaniu, ale má si byť vedomý povinnosti, aby vykonal čin dokonalej ľútosti (actum perfectae contritionis elicere) ktorý zahŕňa úmysel, že sa čím prv vyspovedá (kán. 916); - kto už raz prijal sv. prijímanie, **môže prijímať druhýkrát, v ten istý deň**, ale len v rámci sv. omše, na ktorej sa zúčastňuje (kán. 917 a predpis kán. 921 § 2); - kto má v úmysle prijať najsvätejšiu eucharistiu, je povinný **aspoň jednu hodinu pred svätým prijímaním sa zdržiavať od akéhokoľvek jedla a nápoja**, vyjmúc len vodu a liek (kán. 919). Tí, ktorí sú pokročilého veku a aj tí, ktorí trpia nejakou chorobou ako aj tí, ktorí ich opatrujú, môžu prijať najsvätejšiu Eucharistiu hoci počas predchádzajúcej hodiny niečo zajedli (kán. 919 § 3).

Konferencia biskupov Slovenska, po prepuknutí covidovej pandémie, požiadala v r. 2020 Svätý stolec o povolenie zaviesť spôsob „prijímania na ruku” ako alternatívu aj na Slovensku.

Biskupský úrad Banská Bystrica, máj 2021